

ایرانیان، مسئله اقتصاد است، به‌هم‌میهن گفت: «هر کدام از شاخص‌های اقتصادی را نگاه کنید، نه‌تنها ثبات نیست، بلکه مسیر معکوس دارد. نرخ بیکاری نخبگان و کارشناسان و صاحبان تخصص را نگاه کنید، بسیار نگران‌کننده است. در حال حاضر اوضاع اقتصادی نابسامان است. افرادی که مهاجرت می‌کنند، از عامل دیگری غیر از اقتصاد نیز رنج می‌برند که باید آن را نابسامانی اجتماعی بدانیم. یعنی افراد مهاجرت می‌کنند زیرا حس می‌کنند به آنها توجه نمی‌شود. این مربوط به ضعف ساختار سیاسی، نهادهای مدیریتی کشور و ناکارآمدی دولت است که باید به مردم مسائل آن‌ها اعتنا شود. برای نمونه در شرایط بحران اقتصادی، باید به مردم بگویند که وضع اقتصاد بد است اما در حال بهبود یافتن است و ما مسئولان در این شرایط اقتصادی از مردم حمایت می‌کنیم. یا اعلام شود که شما مردم متعلق به این جامعه هستید اما در چند سال اخیر یک صدا از جایی در حمایت از درمی‌که از بی‌اعتنایی رنج می‌برند، نشنیده‌ایم. این دردی است که مردم را به مهاجرت تشویق می‌کند تا به جایی بروند که دیده شوند. جایی که به حساب بیایند.» این استاد دانشگاه تهران درباره آثار مداوم مهاجرت در کشور، گفت: «وضع موجود جامعه‌مانا اینجا ر است. حتی نزدیک به هنجار نیست و این موجب‌شده تا شاهد ایجاد ناپهنجاری‌های جدیدی باشیم. این وضعیت، منجر به تولید وضعیت ناپهنجاری ساختاری نیز می‌شود. در چنین شرایطی، مهاجرت امر طبیعی است. در حال حاضر، این ایدئولوژی در حال تولید است که مهاجرت خوب است و الزام‌های خروج را فراهم می‌کند. زمانی فرد مهاجر احساس گناه می‌کرد زیرا سرمایه‌اش را از کشور می‌برد اما امروز فرد مهاجر از مهاجرت خود حس خوبی دارد. به همین دلیل است که امروز تنها مهاجرت نخبگان را شاهد نیستیم، امروز هر کسی بتواند می‌رود. در پژوهش‌ها نیز وقتی نظر مردم در خصوص مهاجرت پرسیده می‌شود، بخش زیادی از آن‌ها می‌گویند اگر بتوانیم مهاجرت می‌کنیم. با ادامه این روند، جامعه از اشخاص مؤثر خود تهی می‌شود.» آزادارمکی در ادامه، مسئله عرق ملی را مطرح کرد و ادامه داد: «این وضعیت موجب‌شده تا مردم به تصور دیگری از عرق ملی پیدا کنند که با تصویر پیشین تفاوت دارد. امروز به خاطر تعداد زیاد ایرانیان خارج از کشور، پدیده‌ای به نام ایران فراتر از مرزهای جغرافیایی در حال شکل‌گیری است. مفهومی در جهان تولید شده که در حال گسترش است. بسیاری از ایرانیانی که ایران را ترک کردند، فرهنگ و مناسبات‌شان را نیز با خود بردند. چرا آن‌ها به شهرهایی مثل تورنتو، ونکوور، برلین، لندن، پاریس می‌روند؟ به این دلیل که ایرانی‌های پیش از این در این شهرها اجتماعات و انجمن‌هایی را شکل داده‌اند و حضور داشته و دارند. ایرانی‌ها در این شهرها فعالیت تجاری، اجتماعی و مراکز دینی دارند. جامعه ایرانی خارج از مرز در حال توسعه است و با این وضعیت، عرق ملی آسیب نمی‌بیند. ایرانی‌ها خارج از مرز هستند، اما ایرانی باقی می‌مانند. بعد منفی این پدیده نیز این است که سرمایه انسانی و مادی از کشور خارج شده و بازگشت آن، دور از انتظار است.» او با بیان اینکه بُعد مثبت دیگر آن نیز این است که مفهوم و معنای جدیدی از زیست و فرهنگ ایرانی تولید می‌شود که سازگار با جهان است، تصریح کرد: «تاریخ نشان می‌دهد که ایرانی‌ها در هیچ زمانی ضدجهان نبوده‌اند، بلکه همیشه در جهان تعریف شده‌اند. ایرانی‌ها مردمی هستند که با مشکلات استیز ندارند. وقتی چنین پدیده‌ای شبیه بگیرد و ساختار نیز ارتباطی میان این ایران درون مرزها با ایران فراتر از مرزها برقرار کند، بسیاری مسائل حل می‌شود. آقای خاتمی می‌گفت ایران برای همه ایرانیان است. یعنی این ایران کوچک با آن ایران بزرگ، یک پدیده واحد است.»

ایران‌بان طی سال‌های ۱۳ تا ۲۰۲۱ به بالاتر از ۲۰ میلیارد دلار رسیده است. همچنین بر اساس آخرین آمار منتشرشده از سوی معاونت دیپلماسی اقتصادی وزارت امور خارجه، در سال تحصیلی ۲۰۲۱-۲۰۲۲ بیش از ۸۷۰۰ دانشجوی ایرانی در دانشگاه‌های ترکیه مشغول به تحصیل بودند و ایران در میان کشورهای صاحب دانشجو در این کشور، رتبه پنجم را داشته است. عبور از دانشگاه‌های برتر جهان در آمریکا و اروپا و دانشجوی‌رستی به کشور ترکیه، نشان‌دهنده عمومی‌تر شدن مهاجرت در ایران است.

وضع امروز چیست؟

هر چه به امروز نزدیک‌تر شده‌ایم، دلایل بیشتری برای مهاجرت به وجود آمده است. عدم وجود آینده نیز یکی از آن دلایلی است که رئیس مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست‌جمهوری به درستی به آن اشاره کرده است. اما این عدم وجود آینده، نه یک‌شبه به وجود آمده و نه جدا از وضع فعلی کشور است. زمانیان در صحبت‌هایش به مهاجرت استارت‌آپ‌ها و کارآفرینان اشاره کرد. در حالی که آمار و اخبار موجود نشان می‌دهد به خاطر عدم وجود ثبات اقتصادی در کشور، نه‌تنها صاحبان ایده‌های استارت‌آپ‌ها، بلکه اشخاص شاخص در دیگر مشاغل نیز دست به مهاجرت می‌زنند. خرداد امسال آماری در مطبوعات منتشر شد که نشان می‌داد در سال ۱۴۰۱ بیش از ۶۰۰۰ نفر از پزشکان ایران را ترک کردند که حدود ۲۵۰۰ نفر از آن‌ها پزشکان متخصص بودند. حالا مهاجرت به نیروی کار ماهر و سواده نیز رسیده است. در واقع، وقتی شخصی تصمیم به مهاجرت می‌گیرد، تمام راه‌های ممکن را بررسی می‌کند: حتی اگر راه‌هایی بر خطر باشند. نگاهی آماری به پدیده مهاجرت نیز نشان می‌دهد که وضعیت اقتصاد کشور، تاثیر مستقیمی بر میل به مهاجرت در میان گروه‌های مختلف اجتماعی دارد. رصدخانه مهاجرت ایران، وابسته به پژوهشکده سیاست‌گذاری دانشگاه صنعتی شریف پیمایش‌های مختلفی در خصوص مسئله مهاجرت انجام داده است که نتایج آن‌ها نیز در اختیار عموم مردم قرار می‌گیرد. بخشی از این پیمایش‌ها مربوط به میل مهاجرت در میان اقشار مختلف است. این شاخص میل به مهاجرت نیز با پرسش‌های مختلفی سنجیده می‌شود. در بخشی از نتیجه یک پیمایش این رصدخانه که در شهریور ۱۴۰۰ منتشر شده، آماری مربوط به تاثیر تحولات اقتصادی سال‌های اخیر بر شاخص میل به مهاجرت وجود دارد. جامعه آماری این پیمایش «پزشکان و پرستاران» و «دانشجویان و فارغ التحصیلان» هستند. در پاسخ به این پرسش که «اثرات اقتصادی ناشی از تورم چه میزان بر میل به مهاجرت شما تاثیر داشته است؟»، ۷۳ درصد پزشکان و پرستاران پاسخ‌شان «بسیار زیاد» بوده است. ۵۹ درصد فارغ التحصیلان و دانشجویان نیز پاسخ مشابهی داده‌اند. در پاسخ به پرسش دیگری مبنی بر اینکه «اثرات اقتصادی ناشی از تحریم‌ها به چه میزان بر میل به مهاجرت شما تاثیر داشته است؟» نیز ۶۳ درصد پزشکان و پرستاران و ۵۱ درصد دانشجویان و فارغ التحصیلان پاسخ‌شان «بسیار زیاد» بوده است. بنابراین، باید بر این حقیقت فاشتری کنیم که عواملی مثل ثبات اقتصادی که خود عواملی تاثیرگذار بر مسائل دیگر مثل امنیت شغلی، امنیت روانی و... هستند، شاید دلیل اصلی مهاجرت نباشند اما به‌طور قطع نمی‌توان آن‌ها را از این فهرست خط زد؛ حالا سوال اصلی این است که دولت سیزدهم در دوسال ونیم گذشته که تمام امکانات کشور را در اختیار داشته و قول بهبود اوضاع، بدون توجه به حقیقتی به نام تحریم و فشارهای بین‌المللی را به مردم داده، برای از بین بردن این زمینه‌ها دست به چه اقداماتی زده است؟ پاسخ به این سوال در زندگی تک‌تک ما مشهود است.

با مهاجرت سرمایه‌های عظیمی از دست می‌رود

تقی آزادارمکی، جامعه‌شناس در واکنش به اظهارات رئیس مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست‌جمهوری درباره علل مهاجرت، با بیان اینکه ظاهر اما این‌طور به نظر می‌رسد که علت اصلی مهاجرت‌های اخیر

ایران در عراق چند ماه است در حال وقوع است. در بسیاری از صنایع به دلیل اینکه باید تخفیف جدی به عراقی‌ها بدهیم تاجر ایرانی در حال ضرر جدی است. افای‌تی اگر پذیرفته شود ماجر ا حل است.» او تاکید کرد: ما از اهمیت FATF می‌گوییم، می‌گویند این تصورات غلط است. لازم به ذکر است؛ توصیه ۷ گروه ویژه اقدام مالی (FATF) در خصوص تحریم‌های هدفمند مرتبط با اشاعه سلاح‌های گسترار جمعی است که از کشورهایی خواهد در راستای قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد اقدامات بیان شده از قبیل توقیف وجوه و دارایی‌های اشخاص تعیین‌شده را بدون تاخیر اعمال کند. همچنین قطعنامه ۲۳۳۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد در سال ۲۰۱۵ در راستای اجرای برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) به اجرای قطعنامه‌های قبلی سازمان ملل متحد در خصوص ایران (۱۷۳۷، ۱۷۴۷، ۱۸۰۳ و ۱۹۶۹) پایان داد ولی اقدامات محدودکننده‌ای از قبیل اعمال تحریم‌های مالی هدفمند(ایجاد کرد. براساس قطعنامه مزبور مفاد این قطعنامه در یکی از دو شرط: الف) تا سال ۸ پس از تصویب برجام (JCPOA) و ب) در صورت اعلام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (IAEA) قابل اجرا است. بر این اساس با در نظر گرفتن تاریخ تصویب برجام در ۱۸ اکتبر ۲۰۱۵ بند الف در مورد جمهوری اسلامی ایران صدق می‌کند. همچنین نامه‌ای در این خصوص از دبیرخانه سازمان ملل متحد در تاریخ ۱۹ اکتبر به جمهوری اسلامی ایران ارسال شده است.

پیوستن به FATF یک امر اجتناب‌ناپذیر است

محمدقلی یوسفی، اقتصاددان در گفت‌وگو با هم‌میهن تاکید کرد: «فشارهای اقتصادی واردشده به کشور و تبعات عدم عضویت در FATF موجب شده تا مسئولان اقتصادی کشور به این درک برسند که راهی غیر از عضویت در FATF وجود ندارد. FATF یک نهاد بین‌المللی است که همه کشورها به جز چند کشور عضو آن هستند؛ بنابراین جهان بر طبق میل و اراده یا یک چند کشور تغییر نمی‌کند. FATF به دنبال شفافیت در مسائل مالی و پولی است.»

او با بیان اینکه نامه وزیر اقتصاد به گروه ویژه اقدام مالی (FATF) به معنای آن است که تمایل ایران برای عضویت مجدد در این گروه اعلام شود، گفت: «این نامه موضع FATF نیست و این جای خوشحالی دارد. تمام کشورها به دنبال

سمفونی خطوط

احمد عربانی

رخداد

انجمن علمی روانپزشکان ایران در نامه‌ای به ابراهیم رئیسی هشدار داد:

بحران خودکشی رزیدنت‌ها

برای تشکیل کمیته‌ای واجد تخصص و اختیارات لازم برای مداخله فوری در این معضل و جلوگیری از تبدیل آن به یک بحران فراگیرتر تکرار کند. مالدسوزانه یادآور می‌شویم که وضعیت پزشکان جوان و دستیاران نیازمند اقداماتی جدی و فوری است.»

تشکیل کارگروهی برای بررسی خودکشی رزیدنت‌ها

این نامه در حالی منتشر می‌شود که محمود فاضل، رئیس شورایعالی سازمان نظام پزشکی در چهارم دی ونشست خبری سازمان نظام پزشکی نیز از این موضوع ابراز نگرانی کرده و تاکید کرد: «با پدیده خودکشی رزیدنت‌ها روبه‌رو هستیم. به همین سبب کارگروه فرایختشی متشکل از سازمان نظام پزشکی، سازمان علمی روانپزشکان ایران، وزارت بهداشت، معاونت اجتماعی و پیشگیری از جرم قوه قضائیه و رئیس کمیسون حقوق پزشکی برای بررسی وضعیت و مشکلات رزیدنت‌ها تشکیل شده و قرار است در این کارگروه در خصوص پیشگیری از خودکشی در بین رزیدنت‌ها اقداماتی صورت گیرد. ضمن آنکه در جلسه اخیر شورایعالی نظام پزشکی، مصوبه‌ای پیرامون وضعیت رزیدنت‌ها داشتیم که از مشکلات آنها یکااهد.» او افزود: «هر گلی به سر رزیدنت‌ها بزنیم گل به سر جامعه زده‌ایم، اما وضعیت آنها بالاتکلیف است و ما برای اینکه به مراتب بالاتری از سلامت برسیم، رشته تاسیس می‌کنیم. وضعیت شغلی و مزایای بیمه‌ای رزیدنت‌ها مشخص نیست. رزیدنت‌ها فقط باید دغدغه تحصیل داشته باشند اما سختی کار، دغدغه شغلی، دغدغه معیشتی و مزایای بیمه از جمله مشکلات این گروه است. اگر تنها وظیفه رزیدنت تحصیل است چرا فشار زیادی به آنها وارد می‌کنیم و در سازمان نظام پزشکی تلاش خواهیم کرد تا با کمک وزارت بهداشت و تأمین اجتماعی آیین‌نامه‌های این حوزه را اعمال کنیم. امروز سیستم دنبال بهره‌کشی از رزیدنت‌ها است و آینده شغلی آنها مبهم است.» فاضل افزود: «در برخی از رشته‌ها ورودی رزیدنت نداریم و دست سیستم آموزشی و درمانی از این افراد خالی خواهد ماند؛ در واقع با خالی شدن ظرفیت و کاهش کیفیت رزیدنت‌ها روبه‌رو هستیم. رزیدنت‌ها به فراموشی سپرده شدند و به لحاظ آینده شغلی دغدغه‌های زیادی دارند. ممکن است به‌زودی با صندلی‌های خالی در رزیدنتی مواجه شویم زیرا در برخی رشته‌ها اصلاً ورودی نداریم.»